

Podnik a náhrada škody

Převádí-li se podnik na základě smlouvy o prodeji podniku podle § 476 a násl. obch. zák., převádí se jako celek, resp. jako soubor všech hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání. Vymezenou část podniku lze převést jen tehdy, má-li povahu samostatné organizační složky (§ 487 obch. zák.). Smyslem této právní úpravy je, aby převod podniku, který je zpravidla tvořen značným počtem různorodých složek podnikání, byl pokud možno snadný a jeho provoz nebyl přerušován např. tím, že každá jeho složka bude převáděna samostatnou smlouvou. Uvedené platí i pro závazky, které s podnikem souvisejí, neboť závazek kupujícího je převzít je jednou z podstatných částí smlouvy o prodeji podniku. Musí jít o všechny takové závazky, aniž by ovšem bylo nutné je ve smlouvě konkretizovat. Na kupujícího tak - bez ohledu na to, zda smlouva výčet závazků obsahuje či nikoliv - přecházejí ze zákona všechny závazky, které s daným podnikem souvisejí. To se ale týká jen závazků vůči třetím osobám navenek, nikoli závazků „uvnitř podniku“, s jistou výjimkou závazků vyplývajících z pracovněprávních vztahů, jejichž přechod je v zájmu dalšího nerušeného provozování podniku výslovně upraven v ustanovení § 480 obch. zák. Pohledávky na náhradu škody způsobené při podnikatelské činnosti vzhledem ke své povaze neslouží k provozování podniku obchodní společnosti, přestože není pochyb, že takové pohledávky vůči členům jejího statutárního orgánu, kteří porušili svou povinnost péče řádného hospodáře, podnikateli patří. Odpovědnost členů statutárního orgánu vyplývá z jejich vztahu ke společnosti, jenž není a nemůže být součástí podniku společnosti, což platí také pro závazky z tohoto vztahu vzniklé, které tudíž nepřechází převodem podniku na jeho nabyvatele

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 2630/2017, ze dne 26.7.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně Administrace insolvenční správy CITY TOWER, v. o. s., se sídlem v P., insolvenční správkyňe úpadce VESKO Jičín, spol. s r. o., se sídlem v J., proti žalovanému F. R., se sídlem v P., zastoupenému JUDr. H.D., advokátkou se sídlem v J., o 2.921.000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Jičíně pod sp. zn. 14 C 370/2011, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 4. 2016, č. j. 47 Co 331/2015-307, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Jičíně rozsudkem ze dne 10. 12. 2014, č. j. 14 C 370/2011-162, zamítl žalobu na zaplacení 2.921.000 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaný a Ing. V. K. založili v roce 1998 sdružení podle § 829 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník (dále též jen „obč. zák.“), které provozovalo podnik, jenž smlouvou o prodeji podniku sdružení s názvem „Zahrada + Domov VESKO plus“ prodali v roce 2009 žalobkyni, a následně došlo k rozpuštění a vypořádání sdružení. Soud dospěl k závěru, že žalobkyně není aktivně legitimována ve sporu, v němž se na žalovaném domáhá náhrady škody způsobené krácením tržeb v době trvání sdružení, neboť poškozeným mohl být pouze druhý účastník sdružení, nikoli žalobkyně jako nabyvatelka podniku, neboť pohledávka na náhradu škody neslouží a ani nemůže sloužit k provozování podniku, a nepřešla proto na žalobkyni spolu s převodem podniku sdružení. Mezi žalobkyní a žalovaným tedy neexistuje žádný hmotněprávní vztah, jenž by žalobkyni opravňoval danou pohledávku na žalovaném vymáhat.

Krajský soud v Hradci Králové k odvolání žalobkyně rozsudkem ze dne 19. 4. 2016, č. j. 47 Co

331/2015-307, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně a dovodil, že pokud ke krácení tržeb ze strany žalovaného skutečně došlo, stalo se tak v souvislosti s provozováním podniku sdružení, takže případný nárok na náhradu takto vzniklé škody není podle § 5 odst. 1 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník (dále též jen „obch. zák.“), součástí podniku a podle § 477 odst. 1 a 2 obch. zák. nepřechází prodejem podniku na jeho nabyvatele. Získala-li žalobkyně podnik sdružení za dohodnutou cenu, zjištěnou znaleckým posudkem, včetně práv a závazků uvedených v účetní evidenci, nemá právo ani na přiměřenou slevu z kupní ceny podle § 486 obch. zák. Pokud by byl prokázán vznik škody, příp. bezdůvodného obohacení, byl by oprávněným z tohoto nároku pouze druhý účastník sdružení.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 o. s. ř. tím, že se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe odvolacího soudu, resp. rozhodná právní otázka nebyla doposud Nejvyšším soudem judikována. Namítá, že soudy obou stupňů nesprávně právně posoudily zásadní otázku, zda je nárok na náhradu škody právem, které na žalobkyni přešlo spolu s převodem podniku. Dovozuje, že pohledávka, kterou uplatnila jako náhradu škody, zjevně s podnikáním a podnikem souvisí. Jedná se v podstatě o „nárok na vydání tržeb“, které vznikly při provozu podniku, jsou součástí podniku, a také škoda jako důsledek protiprávního jednání, ke kterému došlo v souvislosti s provozováním podniku, danému podniku náleží. Proto uplatněná pohledávka byla a je součástí podniku a spolu s ním i na žalobkyni přešla. Odkazy obou soudů na dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu nejsou přiléhavé, neboť se týkají vztahů mezi obchodními společnostmi a jejich statutárními orgány, zatímco sdružení osob podle § 829 obč. zák. nemá právní subjektivitu a jeho účastníci nemají zákonem stanovenou povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Na projednávaný případ lze aplikovat princip spravedlnosti a dobrého uspořádání vzájemných práv a povinností, neboť je spravedlivé, aby se nároků spojených s provozem podniku domáhala žalobkyně, na kterou nárok spolu s prodejem podniku přešel. Navrhla, aby byl rozsudek odvolacího soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření vyvracel důvody dovolání a odmítl, že by žalobkyni způsobil škodu, tvrzení o krácení tržeb považuje za nepravdivé. Poukazuje na to, že Ing. K. byl seznámen se znaleckým posudkem, neměl žádné námitky k jeho obsahu ani ke smlouvě o prodeji podniku, která byla soudem shledána platnou. Žalovaný se ztotožňuje se závěry soudů obou stupňů, že předmětná pohledávka z odpovědnosti za škodu nepřešla na nabyvatelku podniku, protože k provozování podniku nemůže sloužit.

V průběhu odvolacího řízení byl usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 9. 2016, č. j. KSHK 35 INS 7171/2016-A-23, zjištěn úpadek původní žalobkyně VESKO Jičín, spol. s r. o., na majetek úpadce byl prohlášen konkurs a insolvenční správkyň byla ustanovena společnost Administrace insolvencí CITY TOWER, v. o. s. Protože insolvenční správkyň soudu prvního stupně sdělila, že hodlá pokračovat v řízení proti žalovanému a plně se ztotožňuje s obsahem podaného dovolání, podle § 264 odst. 1 zákona č. [82/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), se v přerušném řízení pokračuje a insolvenční správkyň se stala účastníkem řízení místo původní žalobkyně.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou, shledal, že dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení hmotněprávní otázky přechodu pohledávky z odpovědnosti za škodu smlouvou o prodeji podniku sdružení, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Dovolání není důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc

posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Vzhledem k ustanovením § 3028 odst. 3 a § 3079 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále opět jen „obč. zák.“), a zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále opět jen „obch. zák.“), neboť jde o právní poměry vzniklé před 1. 1. 2014.

Podle § 829 odst. 2 obč. zák. sdružení nemají způsobilost k právům a povinnostem.

Podle § 5 odst. 1 obch. zák. podnikem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit.

Podle § 476 odst. 1 obch. zák. smlouvou o prodeji podniku se prodávající zavazuje odevzdat kupujícímu podnik a převést na něj vlastnické právo k podniku a kupující se zavazuje převzít závazky prodávajícího související s podnikem a zaplatit kupní cenu.

Podle § 477 odst. 1 obch. zák. na kupujícího přecházejí všechna práva a závazky, na které se prodej vztahuje. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení přechod pohledávek se jinak řídí ustanoveními o postoupení pohledávek.

Podnik je v právní teorii i praxi chápán jako objekt obchodněprávních vztahů, jde o určitý celek organizovaný za účelem dosahování zisku. Jednotlivé složky podniku patří podnikateli, a buď slouží jeho podnikání, nebo alespoň vzhledem k své povaze tomuto účelu sloužit mají. Hmotnou složku podniku představují budovy, stroje, materiál a jiné věci. Osobní složka záleží především v úrovni podnikatele, řídicích pracovníků a ve struktuře, kvalifikaci a zkušenostech zaměstnanců, jakož i jiných osob podílejících se na podnikání. Nehmotná složka je tvořena právy a jinými majetkovými hodnotami. Jde zejména o pohledávky, obchodní firmu, obchodní tajemství, klientelu, ochrannou známku, průmyslový vzor, umístění podniku, prodejnost výrobků. Hodnota podniku je určena jako souhrn ohodnocení všech jeho složek (srov. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M., a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 12).

Převádí-li se podnik na základě smlouvy o prodeji podniku podle § 476 a násl. obch. zák., převádí se jako celek, resp. jako soubor všech hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání. Vymezenou část podniku lze převést jen tehdy, má-li povahu samostatné organizační složky (§ 487 obch. zák.). Smyslem této právní úpravy je, aby převod podniku, který je zpravidla tvořen značným počtem různorodých složek podnikání, byl pokud možno snadný a jeho provoz nebyl přerušován např. tím, že každá jeho složka bude převáděna samostatnou smlouvou. Uvedené platí i pro závazky, které s podnikem souvisejí, neboť závazek kupujícího je převzít je jednou z podstatných částí smlouvy o prodeji podniku. Musí jít o všechny takové závazky, aniž by ovšem bylo nutné je ve smlouvě konkretizovat. Na kupujícího tak - bez ohledu na to, zda smlouva výčet závazků obsahuje či nikoliv - přecházejí ze zákona všechny závazky, které s daným podnikem souvisejí (srov. rozsudek velkého senátu obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2005, sp. zn. 35 Odo 653/2004, publikován pod č. 84/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále též jen „Sbírka“). Toto se nicméně týká jen závazků vůči třetím osobám navenek, nikoli závazků „uvnitř podniku“, s jistou výjimkou závazků vyplývajících z pracovněprávních vztahů, jejichž přechod je v zájmu dalšího nerušeného provozování podniku výslovně upraven v ustanovení § 480 obch. zák. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2013/2008, č. 68/2009 Sbírky).

Ohledně odpovědnosti za škodu Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 8. 12. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1499/2009 (publikovaném pod č. 53/2012 Sbírky) vyslovil závěr, že pohledávky na náhradu škody způsobené při podnikatelské činnosti vzhledem ke své povaze neslouží k provozování podniku obchodní společnosti, přestože není pochyb, že takové pohledávky vůči členům jejího statutárního orgánu, kteří porušili svou povinnost péče řádného hospodáře, podnikateli patří. Odpovědnost členů statutárního orgánu vyplývá z jejich vztahu ke společnosti, jenž není a nemůže být součástí podniku společnosti, což platí také pro závazky z tohoto vztahu vzniklé, které tudíž nepřechází převodem podniku na jeho nabyvatele (dále např. usnesení téhož soudu ze dne 8. 12. 2011, sp. zn. 29 Cdo 2915/2010, ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4658/2014, nebo ze dne 25. 2. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5397/2015, publikované pod C 10486, C 14782 a C 15442 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck).

Zmíněné závěry jsou aplikovatelné i v daném případě, přestože sdružení vytvořené podle § 829 a násl. obč. zák. nemůže být subjektem práv a závazků, nýbrž pouze jeho účastníci, kteří v souvislosti s činností sdružení právně jednájí, nabývají práva a odpovídají za závazky, a to i přes to, že tak mohou činit pod společným jménem (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 29 Odo 83/2001, č. 6/2004 Sbírky). Občanskoprávní charakter poměru mezi účastníky sdružení není v tomto ohledu podstatný, neboť práva a povinnosti ze závazkových vztahů přecházejí na kupujícího bez ohledu na to, zda se řídí obchodním nebo občanským zákoníkem. Rozhodujícím zůstává, že práva z odpovědnosti za škodu, způsobenou si účastníky sdružení navzájem, byť k tomu došlo při jejich společné podnikatelské činnosti, vzhledem ke své povaze neslouží přímo k provozování podniku, a nejsou tudíž podle § 5 odst. 1 obch. zák. jeho součástí. Takto vzniklé závazky mezi účastníky sdružení jsou pouze vzájemné, zůstávají „uvnitř sdružení“ a nepřechází spolu s podnikem na základě smlouvy o prodeji podniku podle § 476 a násl. obč. zák. na jeho nabyvatele.

Z uvedeného vyplývá, že je správný právní závěr odvolacího soudu, že na základě smlouvy o prodeji podniku nepřešla na žalobkyni tvrzená pohledávka na náhradu škody, způsobené krácením tržeb jedním z účastníků sdružení. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí je z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správné, Nejvyšší soud dovolání žalobkyně podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)